

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 44/2011-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2011 o sťažnosti J. K., P., a E. K., P., zastúpených advokátkou Mgr. K. B., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 288/2008 z 18. marca 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva J. K. a E. K. podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 288/2008 z 18. marca 2010 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 288/2008 z 18. marca 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. J. K. a E. K. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur) pre každého z nich, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný J. K. a E. K. uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 269,30 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a tridsať centov) na účet ich právnej zástupkyne Mgr. K. B., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2010 doručená sťažnosť J. K., P. (ďalej len „sťažovateľ“), a E. K., P. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou Mgr. K. B., Advokátska kancelária, P., v ktorej namietajú porušenie svojho základného práva „na súkromie“ podľa čl. 19 ods. 2, „na ochranu obydlia“ podľa čl. 21 ods. 1 a 3 a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva „na ochranu súkromného života“ podľa čl. 8 a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 288/2008 z 18. marca 2010.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 44/2011-28 z 26. januára 2010 prijal sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základných práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2

ústavy a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru.

V sťažnosti sťažovatelia uvádzajú, že boli užívateľmi bytu v rodinnom dome v P., ktorý bol sťažovateľovi pridelený ako služobný byt na základe zmluvy o dielo uzavretej 24. októbra 1964, v zmysle ktorej vykonával činnosť správcu športovej haly v objekte, kde sa nachádzal aj tento byt. Činnosť v zmysle uvedenej zmluvy vykonával nepretržite až do roku 1996, keď mu nový vlastník športovej haly a príľahlého domu oznámil, že mu už nebude vyplácať žiadnu odmenu. Napriek tejto skutočnosti predmetný byt sťažovatelia ďalej užívali a riadne platili úhrady za užívanie bytu. V novembri 2000 podal vtedy aktuálny vlastník predmetnej nehnuteľnosti, kde sa byt nachádzal, Okresnému súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) proti sťažovateľom návrh na privolenie súdu k výpovedi z nájmu bytu, ktorý však bol v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 783/00 (ďalej len „konanie o privolenie súdu k výpovedi z nájmu“) 15. mája 2002 zamietnutý s odôvodnením, že v čase podania návrhu nebol na nájomnom žiaden dlh a výpovedný dôvod týkajúci sa porušovania dobrých mravov sťažovateľmi nebol nijakým spôsobom preukázaný. V auguste 2004 sa sťažovatelia dozvedeli o zmene v osobe vlastníkov tohto domu, pričom ich noví vlastníci po istom čase vyzvali, aby vypratali priestory bytu, bez toho, aby vopred realizovali výpoveď nájmu, a to s odôvodnením, že sťažovatelia užívajú byt bez právneho titulu. V novembri 2004 noví vlastníci (ďalej len „odporcovia“) informovali sťažovateľov, že proti nim podali na okresnom súde návrh na vypratanie časti domu. Následne došlo zo strany odporcov k odpojeniu sťažovateľmi užívaného bytu od prívodu elektrickej energie, plynu a vonkajšieho kúrenia. V dôsledku uvedených skutočností sa sťažovatelia v záujme ochrany svojho zdravia odstáhovali k príbuzným, pretože svoju bytovú otázku ináč nedokázali riešiť.

Z obsahu sťažnosti, zo súvisiacich rozsudkov okresného súdu sp. zn. 4 C 585/2008 z 1. júla 2008 a krajského súdu sp. zn. 9 Co 288/2008 z 18. marca 2010 a z odvolania sťažovateľov podaného 26. septembra 2008 vyplýva, že sťažovatelia

podali okresnému súdu 27. decembra 2004 návrh, ktorým žiadali okresný súd, aby bola odporcom uložená povinnosť zabezpečiť navrhovateľom „*plný a nerušený výkon práv spojených s užívaním bytu v dome na ..., v P., najmä zabezpečením vykurovania bytu a opravy strechy, zdržať sa neoprávnených zásahov do práva nájmu navrhovateľov užívať byt v dome na ... v P. v stave spôsobilom na riadne užívanie, najmä zdržať sa odpájania elektriny a plynu, zaplatiť navrhovateľom 80 % z nájomného a úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu, zaplatených navrhovateľmi odo dňa 09. decembra 2004 do dňa zapojenia elektrickej energie do bytu v dome na ... v P., spolu s úrokom z omeškania a trovami právneho zastúpenia do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku*“.

Dňa 28. decembra 2006 odporcovia sťažovateľov listom oboznámili so skutočnosťou, že získali od mesta P. povolenie na odstránenie stavby, v ktorej sa nachádzal užívaný byt. Sťažovatelia vzhľadom na to podali v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 4 C 585/2008 návrh na vydanie predbežného opatrenia v záujme zachovania vykonateľnosti žalobného návrhu a tiež návrh na obnovu konania v správnom konaní a podnet na vydanie predbežného opatrenia mestu P. ako stavebnému úradu. Príslušný stavebný úrad 10. januára 2007 vydal rozhodnutie sp. zn. 5/83-OK/102-220/2007, ktorým povolil obnovu konania, a súčasne vydal predbežné opatrenie, ktorým odporcom nariadil, aby sa zdržali výkonu rozhodnutia, ktorým bolo povolené odstránenie stavby, a teda aby odporcovia „*nevykonali búracie práce*“. Sťažovatelia 20. januára 2007 zistili, že odporcovia i napriek uvedeným skutočnostiam byt bez existencie právoplatného rozhodnutia o vypratání vypratali a stavbu zbúrali.

Sťažovatelia sa na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 585/2008 zmenou návrhu napokon domáhali toho, aby bola odporcom uložená povinnosť zabezpečiť sťažovateľom primeraný náhradný byt.

Odporcovia „*po zbúraní domu*“ v konaní o vypratanie vedenom na okresnom súde pod sp. zn. PK 24 C 231/2004 svoj návrh na vypratanie vzali späť, pričom sťažovatelia so zastavením konania súhlasili.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 585/2008 z 1. júla 2008 v časti o zaplatenie 65 000 Sk z dôvodu uhradenia tejto sumy zo strany odporcov konanie zastavil a vo zvyšku návrh sťažovateľov (uloženie povinnosti odporcom zabezpečiť sťažovateľom primeraný náhradný byt) zamietol. Okresný súd v danom rozsudku posúdil vzťah

vzniknutý na základe zmluvy dielo z 24. októbra 1964 podľa ustanovení zákona č. 4/1949 Sb. o pracovnom pomere domovníckom (ďalej len „zákon o pracovnom pomere domovníckom“) a uzavrel, že uplynutím dojednanej doby, t. j. ku 31. decembru 1964, zanikol pracovnoprávny vzťah sťažovateľa, a tým aj jeho nárok na odmenu za výkon práce a na užívanie naturálneho bytu. Pri uvedenom závere vychádzal okresný súd z ustanovenia § 11 citovaného zákona, podľa ktorého pracovný pomer domovnícky, dojednaný na určitý čas, zaniká uplynutím tohto času, a v odôvodnení tiež uviedol, že neexistovalo rozhodnutie príslušného orgánu o pridelení bytu a ani následná dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu v zmysle ustanovení § 154 ods. 1 a § 155 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení platnom do 1. januára 1992. Podľa odôvodnenia rozsudku nebolo možné predmetný bytový priestor považovať za podnikový byt, pretože bol postavený ešte okolo roku 1930. Okresný súd skonštatoval, že sťažovatelia neunesli dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu *„platného právneho dôvodu, titulu užívania predmetného bytu“*, pretože nepredložili okresnému súdu ani rozhodnutie o pridelení bytu a ani dohodu o odovzdaní a prevzatí bytu. K sťažovateľmi uplatňovanému nároku na náhradný byt, v rámci ktorého sa dovoľávali aj aplikácie ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) týkajúceho sa požiadavky zachovávanía dobrých mravov, okresný súd napokon formuloval aj toto odôvodnenie: *„Súd, posudzujúc návrh na uloženie povinnosti odporcom v 1. a 2. rade zabezpečiť navrhovateľom v 1. a 2. rade primeraný náhradný byt, v prípade neexistencie nájomného vzťahu medzi účastníkmi podľa § 3 Obč. zák. s poukazom na rozhodnutie NS ČR 3Cdon 51/96, dospel k záveru, že pri absencii výkonu práva vlastníctva (práva prenajímateľa) domáhať sa ochrany jeho vlastníckeho práva, tento nemá oporu v zákone, preto ho ako bezzákladný musel zamietnuť.“*

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie vo vzťahu k časti výroku, ktorým bol návrh zamietnutý.

V podanom odvolaní sťažovatelia predovšetkým argumentovali, že nimi predloženými dôkazmi preukázali prvostupňovému súdu, že sťažovateľovi patrilo právo užívať *„naturálny (služobný) byt“* na dobu neurčitú. Sťažovatelia proti záveru

okresného súdu, ktorý aplikoval ustanovenie § 11 zákona o pracovnom pomere domovníckom (podľa ktorého pracovný pomer domovnícky, dojednaný na určitý čas, zaniká uplynutím tohto času), predostreli tvrdenie, že konajúci súd „nebral do úvahy“ ustanovenie § 12 citovaného zákona, podľa ktorého, ak sa dojedná pracovný pomer domovnícky alebo ak sa v ňom pokračuje tak, že nie je jeho trvanie určené, môže sa zrušiť obidvoma stranami výpoveďou danou tri mesiace vopred ku koncu kalendárneho štvrt'ročia, pričom ak bola dojednaná medzi stranami výpovedná lehota dlhšia než štvrt'ročná, platí táto lehota pre obe strany. Sťažovatelia v tomto kontexte v odvolaní uviedli: „*Hoci zákon o pracovnom pomere domovníckom výslovne nestanovoval, čo sa myslí pod pokračovaním, z analogického a systematického výkladu tohto ustanovenia možno vyvodit' to, že zákonodarca pod pokračovaním mohol myslieť jedine pokračovanie v domovníckom pomere po uplynutí určitej doby.*“ Na základe uvedeného sťažovateľa prezentovali záver, že sťažovateľovi aj po uplynutí doby vymedzenej zmluvou o dielo patrilo právo byť užívať, pretože sa v pracovnom pomere naďalej pokračovalo, a teda nie je dôvodné požadovať od sťažovateľov pre účely preukázania nadobudnutia užívacieho práva predloženie ďalších listín. Na podporu svojho stanoviska poukázali sťažovatelia na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorá nepovažuje písomnú formu dohody o odovzdaní a prevzatí bytu za nevyhnutnú a akceptuje jej uzatvorenie aj ústnou či konkludentnou formou za predpokladu existencie konsenzu aj o podstatných náležitostiach takejto dohody (rozsudok sp. zn. 3 Cdo 46/97 z 24. júla 1997).

Sťažovatelia v nadväzujúcej argumentácii uviedli, že na základe ustanovenia § 871 ods. 4 OZ došlo k 1. januáru 1993 k zmene predchádzajúceho užívacieho práva k predmetného bytu na nájom služobného bytu medzi sťažovateľom a vtedajším vlastníkom bytu.

Sťažovatelia ďalej poukázali na ustanovenie § 1 ods. 5 zákona č. 189/1992 Zb. o úprave niektorých pomerov súvisiacich s nájmom bytov a s bytovými náhradami v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 189/1992 Zb.“), podľa ktorého sa služobný byt môže zmeniť na chránený nájom vtedy, ak nájomca služobného bytu prestal vykonávať prácu, na ktorú je nájom služobného bytu viazaný, a prenajímateľ do troch mesiacov nevypovedal nájom. Vychádzajúc z uvedeného sú sťažovatelia toho

názoru, že keďže aktuálny vlastník a prenajímateľ bytu v čase, keď sťažovateľ prestal od roku 1996 vykonávať činnosť správcu, nerealizoval proti sťažovateľovi v uvedenej lehote výpoveď, došlo k zmene nájmu služobného bytu na chránený nájom bytu na neurčitý čas – spoločný nájom bytu manželmi.

Sťažovatelia nad rámec argumentovali, že ak by aj mal konajúci súd pochybnosť o dostatočnosti uvedenej argumentácie o existencii nájomného vzťahu medzi sťažovateľmi a odporcami, podľa ich názoru je preukázané, že v čase po 1. januári 1993 (po prijatí novely OZ zákonom č. 509/1991 Zb.) nájomný vzťah existoval a bol uzavretý konkludentne, o čom svedčí skutočnosť, že predchodcovia odporcov uskutočňovali úkony smerujúce k vyčísleniu výšky nájomného. Sťažovatelia oprelí tento záver o relevantné ustanovenie § 686 ods. 1 OZ a judikatúru najvyššieho súdu (rozsudok sp. zn. 5 Cdo 266/2007 a sp. zn. 3 Cdo 46/97), ktorá akceptuje uzavretie nájomnej zmluvy aj konkludentným spôsobom náležitého charakteru.

Sťažovatelia v odvolaní spochybnili aj záver okresného súdu o právnej irelevancii rozhodnutia okresného súdu prijatého v konaní o privolenie súdu k výpovedi z nájmu a vyjadrili sa, že okresný súd nesprávne právne posúdil vec, keď predmetné rozhodnutie považoval za rozhodnutie bez právneho významu. Toto stanovisko sťažovatelia oprelí o judikatúru najvyššieho súdu (rozsudok sp. zn. 3 Cdo 100/01 z 28. mája 2002), podľa ktorej *„Právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej (§ 159 ods. 3 O.s.p.) pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu (z rovnakého skutku).“*

Sťažovatelia predložili stanovisko aj k odkazu prvostupňového rozhodnutia, ktorým okresný súd konštatoval, že sťažovatelia mali možnosť domáhať sa ochrany *„proti výkonu vlastníckeho práva odporcami, s poukazom na § 3 ods. 1 OZ“* v konaní o vypratanie. Vyjadrili sa, že po zbúraní stavby, kde sa užívaný byt nachádzal, prestal vlastne existovať predmet sporu, a preto ak by aj odporcovia v konaní o vypratanie nevzali svoj návrh späť alebo by sťažovatelia so späťvzatím návrhu nesúhlasili, súd by aj v takejto situácii musel návrh na vypratanie zamietnuť pre jeho nevykonateľnosť.

Sťažovatelia sa v závere vyjadrili, že považujú existenciu nájomného vzťahu medzi nimi a odporcami za preukázanú, a aj keď odporcovia nerealizovali výpoveď z nájmu bytu, ale spôsobili neužívateľnosť predmetu nájmu a následne ho nezákonne zničili, nárok na náhradný byt im prináleží. V tejto súvislosti odvolávajúci sa na ustálené princípy právnej teórie dôvodili, že ak právna úprava „*v prípade konania v súlade so zákonom priznáva nárok na bytovú náhradu, tak v prípade protiprávneho konania zo strany prenajímateľa/vlastníka takúto ochranu poskytovať zákonite musí*“, pričom opačný výklad okresného súdu v tejto otázke kvalifikovali ako „*argumentum reductione ad absurdum*“ (absurdný a vedúci k nezmyselnému záveru).

Krajský súd odvolaniu sťažovateľov nevyhovел a rozsudkom sp. zn. 9 Co 288/2008 z 18. marca 2010 prvostupňové rozhodnutie v napadnutej časti ako vecne správne potvrdil. Skonštatoval, že okresný súd „*riadne zistil skutkový stav veci v zmysle ust. § 153 ods. 1 O.s.p.*“ a „*Vec tiež správne právne posúdil, keď na danú právnu vec aplikoval predovšetkým ust. zákona č. 4/1949 Sb. o pracovnom pomere domovníckom, § 1, 3, § 4 ods. 1, 2, § 5, § 7 ods. 1, 2, § 9 ods. 1, 2, § 11; ďalej podľa § 154 ods. 1 a § 155 Obč. zák. (v znení účinnom do 1.1. 1992), podľa zákona č. 41/1964 Zb. o hospodárení s bytmi, § 25 ods. 1, § 66, § 67 ods. 1, 2 a napokon podľa ust. § 3 ods. 1 Obč. zák.*“.

Rozhodnutie okresného súdu považoval za dostatočne odôvodnené a s jeho právnymi závermi sa v plnom rozsahu stotožnil. Odvolací súd na doplnenie uviedol, že len samotnú skutočnosť konania predchádzajúcich vlastníkov bytu, ktorí upravovali výšku úhrad spojených s užívaním daného bytu a vydali „*Evidenčný list pre výpočet úhrady za užívanie bytu*“, nemožno ešte považovať za konkludentný prejav vôle, teda za ich súhlas s uzavretím nájomnej zmluvy k bytu.

Podľa názoru krajského súdu okresný súd v súvisiacom konaní sp. zn. 5 C 783/00 týkajúcom sa návrhu pôvodného vlastníka bytu o privolenie súdu k výpovedi z nájmu bytu otázku existencie nájomného vzťahu neriešil.

Krajský súd ďalej prezentoval záver, že „*V predmetnej právnej veci v čase vyhlásenia rozhodnutia prvostupňového súdu (ako aj odvolacieho súdu) nehnuteľnosť, v ktorej sa nachádzal naturálny byt, užívaný navrhovateľmi 1/, 2/, už neexistovala, následkom čoho bolo tiež zastavené konanie o vypratanie časti nehnuteľnosti, vedené proti J. a E. K. ako odporcom, na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. PK - 24C*“.

231/04. *Odstránením stavby, v ktorej sa pôvodne nachádzal naturálny byt, užívaný navrhovateľmi 1/, 2/, tak prestal existovať predmet vlastníctva odporcov 1/, 2/, a teda k nemu zaniklo aj ich vlastnícke právo. Súd prvého stupňa musel z uvedenej skutočnosti pri posudzovaní návrhu navrhovateľov vychádzať a nemohol inak rozhodnúť, než návrh navrhovateľov v tejto časti zamietnuť, keďže uplatňované právo na zabezpečenie primeraného náhradného bytu navrhovateľom malo byť viazané na zodpovedajúcu povinnosť odporcov ako vlastníkov nehnuteľnosti, v ktorej sa naturálny byt, užívaný navrhovateľmi, nachádzal. Právo na zabezpečenie bytovej náhrady navrhovateľom 1/, 2/ po zániku stavby (predmetu vlastníctva odporcov) nebolo možné založiť na základe ust. § 3 ods. 1 Obč. zák., ktorého aplikácie sa navrhovatelia 1/, 2/ dovoľovali, z dôvodov, ako sú uvedené v texte vyššie.“*

Vo vzťahu k otázke aplikácie ustanovenia § 3 ods. 1 OZ krajský súd poznamenal, že *„Toto ustanovenie totiž nemá vlastnú normotvornú platnosť upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy, a to na základe všeobecných morálnych pravidiel, elementárnej slušnosti a tolerancie“, a preto len „na jeho základe nemohla byť odporcom 1/, 2/ uložená v konaní povinnosť zabezpečiť navrhovateľom 1/, 2/ primeraný náhradný byt.“*

Krajský súd rovnako ako súd prvostupňový považoval za relevantný dôkaz preukazujúci existenciu nájomného vzťahu k bytu rozhodnutie o pridelení bytu, ako aj následnú dohodu o odovzdaní a prevzatí bytu, ktoré však sťažovatelia nepredložili.

Sťažovatelia v podanej sťažnosti odvolávajúc sa na judikatúru ústavného súdu, Ústavného súdu Českej republiky a princípy deklarované právnou teóriou poukazujú na požiadavku ústavne súladného výkladu všeobecne záväzných právnych predpisov a náležitého zohľadnenia *„základných ústavných práv“* pri rozhodovaní civilných sporov.

Podľa vyjadrenia sťažovateľov *„nezákonným zbúraním nehnuteľnosti a predmetného bytu došlo k zániku predmetu sporu, konanie o vypratanie bytu a konanie o zabezpečenie nerušeného výkonu práv vyplývajúcich z nájomného vzťahu boli zastavené, lebo predmet sporu zanikol“, a preto sťažovateľom zostal k dispozícii „jediný možný a*

vykonateľný žalobný návrh, a to návrh na zabezpečenie náhradného bytu. Okresný súd a ani krajský súd však sťažovateľom právo na náhradný byt nepriznali, a tým nezabezpečili ochranu práva na súkromie a práva na ochranu obydlia sťažovateľov.“

Sťažovatelia poukazujú na závery krajského súdu k otázke možnosti aplikácie ustanovenia § 3 ods. 1 OZ uvádzajú: *„V predmetnom prípade teda súd vychádzal z toho, že keďže sa priznanie náhradného bytu sťažovateľom viaže na realizáciu vlastníckeho práva odporcov a na existenciu bytu, tak po zbúraní domu, hoci nezákonnom, nemôže vzniknúť právo na náhradný byt.“* Podľa sťažovateľov ich nárok na náhradný byt nezanikol ani zánikom bytu, ktorý pôvodne užívali. V tejto súvislosti sťažovatelia citujú závery ustálenej právnej teórie vzťahujúce sa na prípady, v ktorých určitá špecifická situácia nie je zákonom výslovne upravená, a síce: *„Zcela nepřipadný je v této souvislosti argument, že dané řešení takto zákonodárce napsal, a proto je takto chtěl. Zákonodárce zpravidla vychází z toho, co je běžné, z tzv. normálního případu, přičemž zvláštní případy mohou uniknout jeho pozornosti.“* Ďalej k tomu dodávajú: *„Jsou-li tedy dány podmínky pro dotváření práva soudcem, je dotváření práva nejen jeho oprávněním, nýbrž z principu rovnosti vyplývá, že soudce je k dotváření práva povinen.“*

V prípade sťažovateľov mal konajúci súd podľa ich názoru aplikovať *„analógiu legis - konkrétne argumentáciu a fortiori, ktorá podľa prístupu a minori ad maius (od menšieho k väčšiemu) vedie k tomu, že ak v prípade konania v súlade so zákonom priznáva nárok na bytovú náhradu, tak v prípade protiprávneho konania zo strany prenajímateľa/vlastníka musí byť takisto chránené základné právo na súkromie a musí byť takisto priznaná bytová náhrada.“* V tejto súvislosti sťažovatelia opäť citujú princípy ustálenej právnej teórie k použitiu výkladu a minori ad maius: *„Právna teória k použitiu argumentácie a minori ad maius uvádza: Argumentum a minori ad maius býva zpravidla popsán takto: pokud je určitý právní následek přirazen k (podle účelu zákona) méně závažnému skutkovému stavu, pak musí tím spíše platit i pro více závažný skutkový stav“.*

Sťažovatelia zhrňujúco konštatujú: „Na záver možno opakovane konštatovať, že tým, že súd aplikoval zákon iba formalisticky a zohľadnil iba jeho doslovné znenie, ktorého aplikácia mala protiústavné dôsledky (porušenie základného práva sťažovateľov) a tým, že neaplikoval legitímnu metódu aplikácie práva - analógiu legis (prostredníctvom argumentácie a fortiori resp. a minori ad maius), nezohľadnil dôsledky svojho rozhodnutia na základné práva sťažovateľov a tým porušil ich základné právo na súkromie v zmysle Ústavy SR a Dohovoru.“

Vo vzťahu k námietke porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prezentujú sťažovatelia argumentáciu, podľa ktorej považujú rozhodnutie krajského súdu za nedostatočne odôvodnené a v tejto súvislosti uvádzajú: «každý „protiargument“, napádajúci druhý argument a smerujúci k jeho vyvráteniu (teda každý argument, ktorý je s druhým argumentom v konflikte), je „relevantným“ argumentom, s ktorým sa musí všeobecný súd vyrovnat’».

Sťažovatelia poukazujú na to, že v podanom odvolaní reagovali „protiargumentom“ na záver prvostupňového rozhodnutia, v ktorom okresný súd opierajúc sa o ustanovenie § 11 zákona o pracovnom pomere domovníckom konštatoval, že uplynutím dojednanej doby určenej v spomínanej zmluve o dielo, t. j. dňom 31. decembra 1964, zanikol pracovnoprávny vzťah sťažovateľa a s tým aj nárok na odmenu za výkon práce a na užívanie naturálneho bytu. Sťažovatelia uvádzajú, že „v odvolaní argumentovali ustanovením zákona č. 4/1949 Sb. o pracovnom pomere domovníckom, ktoré ďalej upravujú čo v prípade ak sa v domovníckej činnosti pokračuje aj po skončení pracovného pomeru na dobu určitú. Podľa ustanovenia § 12 ods. 1 zákona č. 4/1949 Sb. o pracovnom pomere domovníckom ak sa dojedná pracovný pomer domovnícky alebo ak sa v ňom pokračuje tak, že nie je jeho trvanie určené, môže sa zrušiť obidvoma stranami výpoveďou, danou tri mesiace vopred ku koncu kalendárneho štvrt’ročia; ak bola dojednaná medzi stranami výpovedná lehota dlhšia než štvrt’ročná, platí táto dlhšia lehota pre obe strany. V zmysle tohto ustanovenia pracovný pomer domovnícky ďalej trval a od neho sa odvodzovalo aj právo na užívanie sporného bytu.“

Išlo o teda o právny argument, ktorý priamo vyvracal záver o neexistencii nájmu a ak by sa tento právny argument ukázal ako opodstatnený, jeho dôsledkom by bolo potvrdenie práva sťažovateľov. Takýto argument teda bol podstatným resp. relevantným argumentom, na ktorý bol krajský súd povinný zareagovať. Krajský súd v Bratislave sa však s týmto argumentom sťažovateľov vôbec nevysporiadal a len odkázal na závery súdu prvého stupňa, že medzi účastníkmi neexistoval nájomný vzťah.“

Sťažovatelia ďalej pokračujú, že v podanom odvolaní „dôkladne argumentovali, prečo podľa nich vznikol nájomný vzťah aj konkludentne. Vo svojej argumentácii odkázali na judikatúru a právnu vedu v otázke konkludentného vzniku právnych vzťahov. Aj tieto argumenty boli podstatnými argumentmi, pretože smerovali k vyvráteniu záveru prvostupňového súdu o neexistencii nájmu a potvrdeniu práva sťažovateľov. Krajský súd však v rozhodnutí o odvolaní iba krátko konštatoval, že medzi účastníkmi nevznikol nájomný vzťah, ale s uvedenými konkrétnymi argumentmi sťažovateľov sa vôbec nevysporiadal.“

Sťažovatelia tiež namietajú, že sa krajský súd nevysporiadal ani s nimi uvádzanou judikatúrou týkajúcou sa otázky konkludentného vzniku právnych vzťahov, čím porušil princípy formulované v rámci rozhodovacej činnosti ústavného súdu, podľa ktorej za nedostatočne odôvodnené rozhodnutie treba považovať aj také rozhodnutie, v ktorom sa konajúci súd argumentačne nevysporiada so skutočnosťou odchýlného rozhodnutia iného súdu v analogickej veci.

Napokon sťažovatelia dodávajú, že v odvolaní poukázali aj na povinnosť „ústavne súladného výkladu zákona a na povinnosť súdu aplikovať zákon tak, aby bolo chránené právo na súkromie sťažovateľov. Konkrétne sťažovatelia poukazovali na potrebu argumentáciou a fortiori (per analogiam) aplikovať zákon tak, aby jeho aplikácia smerovala k ochrane práva na súkromie. Išlo tiež o podstatný argument, pretože smeroval k potvrdeniu práva sťažovateľov a k vyvráteniu záveru súdu o neexistencii práva sťažovateľov na náhradný byt. Odvolací súd však na tieto významné ústavnoprávne argumenty vôbec nereagoval a vôbec sa s nimi nevysporiadal. Použil len

formálnu aplikáciu zákona, bez toho, aby sa vysporiadal s povinnosťou ústavne súladnej aplikácie zákona, na ktorú poukazoval sťažovateľ.“

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažovatelia v sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ich základných práv zaručených čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 (aj čl. 21 ods. 1 a 3) ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 Co 288/2008 z 18. marca 2010, predmetný rozsudok zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie, priznal im primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, a to každému z nich, ako aj úhradu trov právneho zastúpenia.

Krajský súd možnosť vyjadriť sa k argumentácii prijatej sťažnosti nevyužil a iba odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku. V podaní doručenom ústavnému súdu 29. marca 2011 predsedníčka krajského súdu uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

V podaní doručenom ústavnému súdu 9. júna 2011 súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej aj sťažovatelia.

Ústavný súd dospel k názoru, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a so súhlasom všetkých účastníkov konania od ústneho pojednávania vo veci samej upustil a rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako aj z príslušného spisového materiálu krajského súdu zistil a zrekapituloval si tieto relevantné skutočnosti:

1. Sťažovatelia boli užívateľmi bytu, ktorý získal sťažovateľ vykonávajúci na základe zmluvy o dielo z 24. októbra 1964 činnosť správcu objektu, súčasťou ktorého bol tento byt. Platnosť zmluvy bola vymedzená na obdobie od 1. januára 1964 do 31. decembra 1964. Sťažovateľ vykonával činnosť správcu nepretržite do roku 1996, keď mu nový vlastník

objektu oznámil, že mu už nebude vyplácaná odmena za výkon správcovskej činnosti. Listom z 10. októbra 2000 boli sťažovatelia ďalším, v poradí druhým novým vlastníkom objektu upovedomení o úprave výšky úhrad spojených s užívaním bytu. Tento vlastník podal okresnému súdu 30. novembra 2000 návrh na privolenie súdu k výpovedi z nájmu dotknutého bytu. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 783/00 z 15. mája 2002 predmetný návrh zamietol s odôvodnením o nepreukázaní ani výpovedného dôvodu nezaplatenia „nájomného“ a ani výpovedného dôvodu hrubého porušovania dobrých mravov sťažovateľmi.

2. V roku 2004 došlo k predaju objektu, kde sa dotknutý byt nachádzal, novým vlastníkom – odporcom, a títo doručili sťažovateľom výzvu na vypratanie bytu s odôvodnením, že neexistuje relevantný právny titul pre jeho ďalšie užívanie sťažovateľmi. Sťažovatelia reagovali odmietavým stanoviskom, v ktorom poukázali na skutočnosť, že v ich prípade ide o chránený nájom bytu. Na základe návrhu odporcov v roku 2004 začalo na okresnom súde konanie o vypratanie bytu vedené pod sp. zn. PK 24 C 231/2004. Podaný návrh sa opieral o argumentáciu, podľa ktorej mali sťažovatelia užívať dotknutý byt bez právneho titulu, že teda nejde o chránený nájom bytu, ktorý by zakladal nárok sťažovateľov na bytovú náhradu spojenú s výpoveďou nájmu.

3. Sťažovatelia 27. decembra 2004 podali na okresnom súde návrh, ktorým sa domáhali, aby bola odporcom uložená povinnosť zabezpečiť sťažovateľom plný a nerušený výkon práv spojených s užívaním dotknutého bytu v dome, najmä zabezpečením vykurovania bytu a opravy strechy domu, zdržať sa neoprávnených zásahov do práva nájmu navrhovateľov užívať byt v stave spôsobilom na riadne užívanie, najmä zdržať sa odpájania elektriny a plynu, zaplatiť sťažovateľom 80 % z nájomného a úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu, zaplatených navrhovateľmi od 9. decembra 2004 do dňa zapojenia elektrickej energie v byte. V priebehu tohto konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 585/2008 odporcovia 28. decembra 2006 oboznámili sťažovateľov so skutočnosťou, že získali od príslušného stavebného úradu povolenie na odstránenie objektu, kde sa dotknutý byt nachádzal. Sťažovatelia napadli toto povolenie návrhom na obnovu konania a súčasne návrhom na vydanie predbežného opatrenia v správnom konaní, na základe ktorého

príslušný stavebný úrad rozhodnutím z 10. januára 2007 povolil obnovu konania a súčasne vydal predbežné opatrenie, ktorým odporcom nariadil zdržať sa výkonu predmetného rozhodnutia o povolení odstránenia stavby. I napriek uvedenej skutočnosti odporcovia zbúranie stavby zrealizovali. Sťažovatelia preto v konaní okresného súdu sp. zn. 4 C 585/2008 požiadali o pripustenie zmeny návrhu, a síce aby okresný súd uložil odporcom povinnosť zabezpečiť sťažovateľom primeraný náhradný byt s dvoma obytnými miestnosťami na bývanie. Táto zmena bola súdom pripustená. Takisto v súvisiacom konaní o vypratanie vedenom na okresnom súde pod sp. zn. PK 24 C 231/2004 odporcovia vzali svoj návrh späť, pričom sťažovatelia so zastavením tohto konania súhlasili.

4. Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 585/2008 rozhodol rozsudkom z 1. júla 2008, ktorým návrhu na uloženie povinnosti zabezpečiť sťažovateľom náhradný byt nevyhovelo. V odôvodnení svojho rozhodnutia prezentoval okresný súd argumentáciu, že „navrhovateľmi tvrdený právny vzťah“ založený zmluvou o dielo z 24. októbra 1964 treba posudzovať podľa ustanovení zákona o pracovnom pomere domovníckom účinného do 1. januára 1966. Podľa názoru okresného súdu touto zmluvou založený pracovný pomer domovnícky zanikol uplynutím v zmluve dojednanej doby, teda 31. decembra 1964, čím došlo aj k zániku nároku na užívanie naturálneho bytu. Okresný súd na tomto mieste uviedol: *«V prospech takéhoto záveru súdu svedčí aj neexistencia rozhodnutia príslušného orgánu o pridelení bytu (§ 154 ods. 1 Obč. zák. č. 40/1964 zb. v znení platnom do 01.01.1992) a následnej dohody o užívaní bytu, resp. dohody o odovzdaní a prevzatí bytu (§ 155 Obč. zák. č. 40/1964 zb. v znení platnom do 1.1.1992 - ďalej len „Obč. zák.“), keď právna úprava osobného užívania bytov (3. časť prvá hlava Obč. zák.) v socialistickej spoločnosti garantovala občanom náležite uspokojovať ich bytové potreby (§ 152 Obč. zák.), čo bolo výslovne upravené v ust. § 153 Obč. zák.: „Štátne, družstevné a iné organizácie prenechávajú byty občanom do osobného užívania bez určenia doby užívania a to za úhradu, ak nie je právnym predpisom ustanovené inak.“*

Iným orgánom, okrem miestneho národného výboru, rozhodujúcim o pridelení bytu, boli organizácie, ktoré postavili byty z vlastných voľných prostriedkov, organizácie vlastniace služobné a im obdobné byty, JRD, orgány vojenskej správy atď., pričom pridelenie bytov sa spravovalo Zákonom NZ ČSSR č. 41/1964 Zb. o hospodárení s bytmi (ďalej len „os. zák.“).

Podľa § 25 ods. 1 os. zák. byty, vystavané v podnikovej bytovej výstavbe z vlastných voľných prostriedkov podniku a služobné byty prideluje organizácia hospodáriaca s týmito bytmi po predchádzajúcom súhlase ZV ZO ROH po prejednaní na členskej schôdzi a po vyjadrení miestneho národného výboru.

Podľa § 66 os. zák. podnikové byty sú byty trvale určené pre ubytovanie pracovníkov hospodárskych, rozpočtových alebo iných organizácií, najmä byty v domoch, ktoré organizácie vystavala ako investori alebo získali alebo získajú zo štátnej bytovej výstavby. Miestne národné výbory vedú zoznamy podnikových bytov.

Zo znaleckých posudkov, ktoré boli súčasťou spisov katastrálneho úradu Správy katastra P., ako aj z obsahu notárskej zápisnice, osvedčujúcej vyhlásenie o vydržaní vlastníckeho práva (vid' vyššie), vyplýva, že časť stavby - prevádzková budova, v ktorej mal byť situovaný predmetný bytový priestor, nebol súčasťou výstavby športovej haly investorom - zmluvného partnera navrhovateľa v I. rade T., ale išlo o stavby z r. cca 1930, teda nie vystavané investorom, ani zo štátnej bytovej výstavby a ani trvale určené pre ubytovanie pracovníkov, keď púhy prevod správy domu na organizáciu nerobil ešte z bytu v dome byty podnikové podľa § 66 os. zák.

Podľa § 67 ods. 1 os. zák. služobné byty sú byty zriadené pri verejných alebo prevádzkových budovách, alebo vystavané pri prevádzkových objektoch, zdravotníckych zariadeniach, pri školách a školských zariadeniach alebo pri ústavoch sociálnej starostlivosti, pokiaľ sa tieto užívajú pre ubytovanie pracovníkov, ktorí sú poverení strážením týchto budov, objektov, zariadení a ústavov, alebo sú z iných služobných (pracovných) dôvodov povinní v nich bývať preto, že by inak bola ohrozená prevádzka podniku (ústavu, zariadenia) alebo znemožnený výkon ich zamestnania.

Podľa § 67 ods. 2 os. zák. služobné byty sú aj domovnícke byty.

Právny dôvod užívania aj služobného bytu (taktiež domovníckeho bytu) mal dve fázy nadobudnutia práva osobného užívania bytu. V prvej fáze rozhodnutím o pridelení bytu organizáciou hospodáriacou s týmto bytom po predchádzajúcom súhlase Z. po prejednaní na jej členskej schôdzi a po vyjadrení miestneho národného výboru vzniklo oprávnenie stať sa užívateľom bytu, v druhej fáze vznikol už právny dôvod bývania na podklade ďalšej právnej skutočnosti a to dohody o odovzdaní a prevzatí (R 58/1970).

V prejednávanej veci, s odkazom na vyššie uvedené, dôkazné bremeno preukázať platný právny dôvod, titul užívania predmetného bytu, zaťažovalo navrhovateľov. Títo nepredložili súdu ani rozhodnutie o pridelení bytu ani dohodu o odovzdaní a prevzatí bytu, ak podľa ich tvrdení, im mal vzniknúť chránený nájom v zmysle § 1 ods. 1 Zák. SNR č. 189/1992 zb. Tento by mohol vzniknúť, pri splnení ostatných podmienok len z predchádzajúceho platného nájmu služobného bytu (R 46/1999).

Na konkludentné uzavretie nájomnej zmluvy v čase po nadobudnutí účinnosti Zákona č. 509/1991 Zb., ktorým sa menil a dopĺňal Zák. č. 40/1964 (Obč. zákonník), nemožno vyvodiť len na základe výziev aktuálnych vlastníkov na plnenie úhrad, spojených s užívaním bytových priestorov, hoc aj tieto boli formulované z titulu „nájomného“, ev. na predpísanom tlačive „Evidenčný list pre výpočet úhrady za užívanie bytu“.

Odporcovia v 1. a 2. rade v konaní od počiatku popierali uznanie existencie nájomného vzťahu.

Navrhovatelia v 1. a 2. rade, s odkazom na ich dôkazné bremeno, nenavrhlí súdu, hoci mohli, vykonať dôkaz napr. výsluchom štatutárnych zástupcov právnych predchodcov odporcov, k tomu, či ich výzvy na plnenie navrhovateľmi, vychádzali alebo nie z konkludentne uzavretého nájomného vzťahu, čo nimi chceli prejaviť, a či ich úmysel smeroval k prenechaniu užívaných priestorov navrhovateľmi do nájmu.»

Okresný súd sa ďalej vyjadril, že obsah „pripojeného“ spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 783/00 týkajúceho sa konania o privolenie súdu k výpovedi z nájmu bytu posúdil vo vzťahu k prejednávanej veci ako právne irelevantný, pretože podľa jeho názoru v konaní o privolenie súdu k výpovedi z nájmu bytu sa konajúci súd obmedzil iba na „zistenie, či existuje nedoplatok za užívanie bytu, na existenciu výpovedných dôvodov, pričom neskúmal existenciu nájomného vzťahu, ako právneho dôvodu, od ktorého bol odvodený nárok na privolenie k výpovedi z nájmu bytu. Okresný súd Pezinok svojim rozsudkom zo dňa 15.05.2002 č. k.: 5 C 783/00-62 nevytvoril prekážku rozhodnutej veci, ani nezaložil právny dôvod užívania bytových priestorov vo vlastníctve odporcov v 1. a 2. rade navrhovateľmi v 1. a 2. rade.“.

K otázke použitia ustanovenia § 3 ods. 1 OZ v prípade sťažovateľov okresný súd formuloval stanovisko, v ktorom uviedol, že pokiaľ sa sťažovatelia dovoľávali aplikácie citovaného ustanovenia a na jeho základe uloženia povinnosti odporcom zabezpečiť

sťažovateľom primeraný náhradný byt v okolnostiach veci, keď konanie o vypratanie bytu vedené okresným súdom pod sp. zn. PK 24 C 231/2004 bolo právoplatne skončené bez rozhodnutia v merite veci, nie je splnená „podmienka stretu práva vlastníka domovej nehnuteľnosti na ochranu jeho vlastníctva s právom užívateľa na bývanie a na ochranu rodiny“, a teda nemožno toto ustanovenie aplikovať. Okresný súd bol toho názoru, že „Možnosť dovolávať sa ochrany proti výkonu vlastníckeho práva odporcami, s poukazom na § 3 ods. 1 Obč. zák. mali navrhovatelia v konaní o vypratanie časti domu, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn.: PK-24 C 231/04, najneskôr v rámci vyjadrenia sa k späťvzatiu návrhu, teda nesúhlasiť, z vážnych dôvodov, so zastavením konania v dôsledku späťvzatia návrhu na vypratanie odporcami v 1. a 2. rade, kedy by vážnosť týchto dôvodov, ako aj samotný nárok na bytovú náhradu súd posudzoval aj v zmysle ustálenej judikatúry súdov“.

5. Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia 26. septembra 2008 odvolanie, v ktorom formulovali protiargumentáciu o ďalšom pokračovaní pracovného pomeru domovníckeho aj po uplynutí doby určenej zmluvou o dielo a tomu zodpovedajúcom pokračovaní práva užívať „*naturálny (služobný) byt*“. Sťažovatelia tvrdenie opierali o analogický a systematický výklad ustanovenia § 12 ods. 1 zákona o pracovnom pomere domovníckom, ktorý podľa ich názoru upravoval možnosť pokračovania pracovného pomeru domovníckeho aj po uplynutí doby určitej, vymezenej zmluvou o dielo. V nadväznosti na to poukazovali na ustanovenie § 871 ods. 4 OZ, ktorým došlo k 1. januáru 1993 k transformácii predchádzajúceho užívacieho práva k dotknutému bytu na nájom služobného bytu. Napokon odkazujúc na právnu úpravu ustanovenia § 1 ods. 5 zákona č. 189/1992 Zb. dôvodili, že po ukončení správcovskej činnosti sťažovateľa v roku 1996 prenajímateľ bytu v lehote troch mesiacov od tohto ukončenia nerealizoval výpoveď nájmu služobného bytu, preto došlo k jeho zmene na chránený nájom bytu na neurčitý čas.

Za predpokladu, že by konajúci súd takto nastolenú argumentáciu neuznal, boli sťažovatelia toho názoru, že je preukázané, že v čase po 1. januári 1993 nájomný vzťah existoval a bol uzavretý konkludentne. Na tomto mieste sťažovatelia podrobne dôvodili:

«*Ak by mal súd pochybnosti o tom, či vyššie uvedená argumentácia o existencii nájomného vzťahu medzi navrhovateľmi a odporcami je dostatočná, máme za preukázané,*

že v čase po 1. januári 1993 (po nadobudnutí účinnosti zákona č. 509/1991 Zb.) nájomný vzťah existoval a bol uzavretý konkludentne.

Prvostupňový súd v rozsudku uviedol, že konkludentné uzavretie nájomnej zmluvy nemožno vyvodiť len na základe výziev aktuálnych vlastníkov na plnenie úhrad spojených s užívaním bytu, hoc aj tieto boli formulované z titulu „nájomného“, ev. na predpísanom tlačíve „evidenčný list pre výpočet úhrady na užívanie bytu“. Súd podľa nášho názoru nesprávne právne posúdil vec, keď tvrdí, že nedošlo k vzniku nájomného vzťahu konkludentným spôsobom.

V zmysle ustanovenia § 686 ods. 1 Občianskeho zákonníka podmienkou platnosti nájomnej zmluvy nie je jej písomná forma, i keď takáto forma je vhodná na preukazovanie skutočností spojených s nájmom bytov.

Vzhľadom k tej skutočnosti, že neexistuje písomná forma nájomnej zmluvy ktorá skutočnosť však sama osebe v zmysle § 686 ods.1 Občianskeho zákonníka nespôsobuje jej neplatnosť a tým nezabraňuje vzniku nájmu bytu, odvolací súd správne skúmal, či k jeho vzniku neprišlo konkludentným spôsobom. ... Poukázal na to, že prejav vôle môže byť vyjadrený nevýslovne, tzn. konkludentne za predpokladu, že tento konkludentný spôsob nevzbudzuje pochybnosti o tom, akú vôľu chcel subjekt prejaviť, napr. reálne začatie plnenia, ktoré vyplýva zo zmluvy. Úkon vyjadrený konkludentne musí byť vyjadrený podľa toho, čo spôsob jeho vyjadrenia obvykle znamená. Pritom sa prihliada k vôli toho, kto právny úkon urobil a k ochrane dobrej viery toho, komu bol určený. (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 Cdo 266/2007)

Zmluvou, aj ústne či konkludentne uzavretou, je totiž zhodný dvojstranný, prípadne viacstranný právny úkon, ktorý síce nemá znaky výslovného prejavu pri bezformálnej dohode, ale ktorým zmluvné strany medzi sebou zakladajú právny vzťah, a tým i vzájomné práva a povinnosti. Len v tomto zmysle je zmluva právotvorná (lex contractus) a je prameňom autonómneho práva. Preto vôľu zmluvných strán je treba vždy spoľahlivo zistiť pre odstránenie pochybností, či vôbec išlo o prejav vôle konajúceho, s akým obsahom a či došlo k jej zhode ohľadne podstatných náležitostí, žiadaných jej účastníkmi a objektívnym právom. (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júla 1997, sp. zn. 3 Cdo 46/97)

V zmysle § 35 Občianskeho zákonníka prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím; môže sa stať výslovné alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o tom, čo chcel účastník prejaviť. Právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom. Právne úkony vyjadrené inak než slovami sa vykladajú podľa toho, čo spôsob ich vyjadrenia obvykle znamená. Pritom sa prihliada na vôľu toho, kto právny úkon urobil, a chráni sa dobromyseľnosť toho, komu bol právny úkon určený.

Obsah konkludentného právneho úkonu treba vykladať pomocou troch kritérií:

- obvyklého chápania spôsobu ich vyjadrenia,*
- vôle toho, kto právny úkon urobil, a*
- dobromyseľnosti adresáta právneho úkonu, ktorého ochrana sa preferuje so zreteľom na spôsob vyjadrenia právneho úkonu. Táto súčasť interpretačných pravidiel je pregnantne vyjadrená v § 266 ods. 1 OBZ a argumentačne platí aj v tomto prípade. Prejav vôle sa vykladá podľa významu, ktorý mu spravidla prikladá osoba, ktorej je právny úkon určený.*

Základné náležitosti nájomnej zmluvy sú uvedené v § 685 a nasl. Občianskeho zákonníka, podľa ktorých nájom bytu vzniká nájomnou zmluvou, ktorou prenajímateľ prenecháva nájomcovi za nájomné byt do užívania, a to buď na dobu určitú, alebo bez určenia doby užívania. Nájomná zmluva musí obsahovať označenie predmetu a rozsahu užívania, výšku nájomného a výšku úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu alebo spôsob ich výpočtu. Mala by tiež obsahovať aj opis príslušenstva a opis stavu bytu. Ak doba nájmu nie je dohodnutá, predpokladá sa, že zmluva o nájme sa uzavrela na dobu neurčitú.

Existenciu nájomnej zmluvy nepopierali žiadni predchodcovia odporcov. Konkrétne podmienky nájmu bytu boli stanovené A. P., ktorá na základe novej dohody so žalobcami o výške nájomného a služieb spojených s užívaním predmetného bytu vydala tzv. Evidenčný list pre výpočet úhrady za užívanie bytu, na základe ktorého žalobcovia uhradili nájomné a spojené služby v celkovej sume 789.- Sk. Zo strany vlastníka bytu išlo o úkon, s ktorým nie je možné spájať nič iné ako nájomný vzťah, kde vlastník nehnuteľnosti stanovuje výšku úhrady za užívanie (po roku 1993 nájomného). Tento úkon teda obvykle znamená potvrdenie existencie nájomného vzťahu a vyšpecifikovanie jeho základnej náležitosti, teda výšky nájomného. Ak by vlastník nehnuteľnosti nemal záujem byť prenajímateľom

nehnuteľnosti a plniť svoje povinnosti prenajímateľa z nájomnej zmluvy (prenechať byt do užívania, udržiavať ho v stave spôsobilom na užívanie) potom by neurobil úkon vyčísľujúcu výšku nájomného a platby nájomného za užívanie bytu by neprijímal. A. P. svoj záujem byť viazaná z nájomného vzťahu s navrhovateľmi dala jasne najavo právnym úkonom, s ktorým nie je možné spájať iné účinky ako si ich vysvetlili navrhovatelia a v dobrej viere sa podľa toho aj správali (byt užívali, platili nájomné). Asociácia tiež plnila všetky práva a povinnosti prenajímateľa v nájomnom vzťahu (dala byt do užívania, prijímala nájomné). Ak by sme tieto úkony prenajímateľa vykladali inak, došlo by k porušeniu zásady ochrany dobrej viery navrhovateľov. Vzhľadom na to, že nebola určená doba nájmu, nájomný vzťah bol uzatvorený na dobu neurčitú a práva a povinnosti prenajímateľa z neho prešli na nových vlastníkov nehnuteľnosti. Z uvedeného vyplýva, že konkludentne vyjadrená vôľa zmluvných strán byť viazaní nájomnou zmluvou je nepochybná a z toho dôvodu po roku 1992 navrhovatelia ako nájomcovia požívali ochranu ako nájomcovia (vznikol im spoločný nájom bytu manželov).

Nasledujúci prenajímatelia už upravovali len výšku nájomného. Prenajímateľ B. P. akceptoval fakticky výšku nájomného a spojených služieb s užívaním bytu navrhnutých žalobcami v liste zo dňa 4. decembra 2000 v celkovej výške 1900,20 Sk. Podobne došlo k novej dohode o nájme bytu so žalovanými M. G. a D. G. ako prenajímateľmi na základe listu žalovaných zo dňa 16. augusta 2004 a následnej akceptácie návrhu žalobcami listom zo dňa 30. augusta 2004, na základe ktorej bola stanovená výška nájmu spolu so spojenými službami v celkovej sume 2500.- Sk.»

V ďalšom bode odvolania sťažovatelia namietali odvolávajúc sa na ustálenú judikatúru nesprávnosť záveru okresného súdu o právnej irelevancii rozhodnutia prijatého v súvisiacom konaní o privolení súdu k výpovedi z nájmu bytu a toto rozhodnutie považovali za prekážku res iudicata potvrdzujúcu existenciu nájomného vzťahu.

Sťažovatelia predostreli aj námietky k vyvráteniu stanoviska okresného súdu, ktorý vylúčil možnosť aplikácie ustanovenia § 3 ods. 1 OZ pri rozhodovaní otázky priznania bytovej náhrady dôvodiac nesplnením podmienky existencie kolízie práva vlastníka bytu na ochranu vlastníctva s právom nájomcu bytu „na bývanie a ochranu rodiny“ vzhľadom na zastavenie konania o vypratanie bytu bez rozhodnutia v merite veci.

Za rovnako absurdnú považovali sťažovatelia aj interpretáciu rozhodnutia okresného súdu, ktorý uzavrel, že ochranu proti výkonu vlastníckeho práva odporcov s odkazom na ustanovenia § 3 ods. 1 OZ mali sťažovatelia uplatňovať v konaní o vypratanie bytu, a nemali teda súhlasiť so zastavením predmetného konania. Sťažovatelia dôvodili, že za okolností zbúrania stavby, keď už neexistoval predmet sporu, by ich nesúhlas so zastavením konania nemal zmysel, pretože konajúci súd by podaný návrh ako nevykonateľný musel aj tak zamietnuť.

6. Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol rozsudkom z 18. marca 2010, ktorým prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. Vo svojom rozhodnutí kvalifikoval dokazovanie vykonané okresným súdom ako dostačujúce pre náležité zistenie skutkového stavu veci. Aj právne závery okresného súdu považoval krajský súd za vecne správne, čo odôvodnil poukazom na správnu aplikáciu relevantnej právnej úpravy, za ktorú považoval predovšetkým ustanovenia § 1, § 3, § 4 ods. 1 a 2, § 5, § 7 ods. 1 a 2, § 9 ods. 1 a 2 a § 11 zákona o pracovnom pomere domovníckom, ustanovenia § 154 ods. 1 a § 155 OZ (v znení účinnom do 1. januára 1992), ustanovenia § 25 ods. 1, § 66, § 67 ods. 1 a 2 zákona č. 41/1964 Zb. o hospodárení s bytmi v znení neskorších predpisov, a napokon aj ustanovenie § 3 ods. 1 OZ. Krajský súd považoval odôvodnenie prvostupňového rozsudku za dostatočné, zodpovedajúce požiadavkám ustanovení § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Na doplnenie odvolací súd predostrel túto svoju argumentáciu: *«pokiaľ navrhovatelia 1/, 2/ považovali nájomný vzťah k bytu za uzavretý (aj) konkludentne (mlčky), poukazujúc na konanie právnych predchodcov odporcov 1/, 2/ (t. j. predchádzajúcich vlastníkov/ prenajímateľov bytu), ktorí určovali, či upravovali výšku „nájomného“, či založili Evidenčný list pre výpočet úhrady za užívanie bytu, len z týchto okolností konkludentné uzavretie nájomného vzťahu k bytu vyvodzovať nemožno. Odvolací súd nemá pochyb o tom, že na strane navrhovateľov takáto vôľa (uzavrieť nájomný vzťah týkajúci sa bytu) existovala, avšak takýto konkludentný prejav vôle - súhlas s uzavretím nájomnej zmluvy k bytu - nemožno automaticky vyvodiť aj zo správania predošlých vlastníkov (vtedy ešte existujúcej) nehnuteľnosti. Nie je sporné, že navrhovatelia dlhodobo „naturálny byt“ užívali, pričom spolu s ním boli odberateľmi vody, plynu, elektrickej energie, či iných služieb, spojených s jeho užívaním. Je preto logické, že*

za užívanie priestoru, v ktorom bývali (a ktorého neboli vlastníkmi), ako aj za dodávané služby boli povinní platiť finančné úhrady, a to aj bez toho, aby bol vyriešený právny základ sporu, a to existencia či neexistencia nájomného vzťahu k bytu (v opačnom prípade by sa na úkor vlastníka nehnuteľnosti bezdôvodne obohatili). Túto otázku nevyriešil ani právoplatný rozsudok Okresného súdu Pezinok č. k. 5 C 783/00-62 zo dňa 15. 5. 2002 (ktorým súd zamietol návrh navrhovateľa B. P. voči odporcom 1/, 2/ J. K. s manželkou, o privolenie k výpovedi nájmu bytu, z ktorého obsahu vyplýva, že skúmaniu otázky existencie nájomného vzťahu sa súd prvého stupňa vôbec nezaoberal, svoje zisťovanie zamerail len na to, či boli užívatelia bytu v omeškani s platením úhrad za užívanie bytu.

Osobitne k aplikácii ust. § 3 ods. 1 Obč. zák. odvolací súd poznamenáva, že na jeho základe nemohla byť odporcom 1/, 2/ uložená v konaní povinnosť zabezpečiť navrhovateľom 1/, 2/ primeraný náhradný byt. V ustanovení § 3 ods. 1 Obč. zák. je upravená zásada, že výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Ide o všeobecné ustanovenie hmotnoprávnej povahy, ktoré umožňuje posúdiť vec súdom v tom smere, či výkon daného subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, že tomu tak nie je, odoprieť poskytnutie právnej ochrany uplatňovaného práva. Rovnaký záver platí aj vo vzťahu k právnym povinnostiam. Iba na základe ustanovenia § 3 ods. 1 Obč. zák. nemožno založiť vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností. Toto ustanovenie totiž nemá vlastnú normotvornú platnosť upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy, a to na základe všeobecných morálnych pravidiel, elementárnej slušnosti a tolerancie.

Vlastnícke právo, ako najvýznamnejšie vecné právo (definované v ust. § 123 Obč. zák.) predstavuje právo ovládať vec, najmä ju držať, užívať, požívať a nakladať s ňou vlastnou mocou, ktorá nie je závislá od žiadnej inej moci kohokoľvek k tej istej veci. Oprávnenie s vecou nakladať (*ius disponendi*) tvorí tradičný a základný prvok vlastníckeho práva k veci. Vlastnícke právo je právnym panstvom nad vecou, pretože dáva vlastníkovi moc, aby nakladal s vecou podľa svojej vôle; je právom absolútnym, pôsobiacim proti všetkým (*erga omnes*) a zodpovedá mu povinnosť všetkých ostatných nerušiť vlastníka vo výkone jeho práva k veci. Obmedziť vlastníka v jeho vlastníckych právach je možné len v zmysle zákona.

V súdnej právnej veci navrhovatelia žiadali obmedziť odporcov 1/, 2/ ako vlastníkov nehnuteľnosti uložením povinnosti zabezpečiť im primeraný náhradný byt, vychádzajúc z právneho názoru o existencii ich nájomného práva k bytu (resp. aj v prípade neexistencie nájomného vzťahu). Bolo už uvedené, že odvolací súd v zhode s právnymi závermi súdu prvého stupňa v konaní nemal preukázanú existenciu nájomného vzťahu k bytu medzi navrhovateľmi (ako nájomcami) a odporcami, resp. predošlými vlastníkami nehnuteľnosti (ako prenajímateľmi), a to jednak písomnou formou, pre chýbajúce rozhodnutie o pridelení bytu ako aj chýbajúcu dohodu o odovzdaní a prevzatí bytu, a rovnako tak mal za nepreukázaný vznik nájomného vzťahu konkludentnou formou. Pokiaľ nebol založený medzi účastníkmi konania nájomný vzťah, nemohlo navrhovateľom vzniknúť ani právo na zabezpečenie bytovej náhrady (§ 712 Obč. zák.), z čoho vyplýva, že potom nemohla existovať ani tomu zodpovedajúca povinnosť odporcov (ako vlastníkov). Opačným rozhodnutím by súdy neúmerne obmedzili dispozičné právo odporcov ako vlastníkov nehnuteľnosti a súčasne by tým navrhovateľom založili neexistujúce právo na zabezpečenie bytovej náhrady.

Podľa § 154 ods.1 O.s.p. pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Uvedené pravidlo, obsiahnuté v cit. ust. § 154 ods. 1 O.s.p. v plnom rozsahu platí aj pre odvolacie konanie (§ 211 ods. 2 O.s.p.); aj pre rozhodnutie odvolacieho súdu je teda rozhodujúci čas vyhlásenia jeho rozhodnutia.

V predmetnej právnej veci v čase vyhlásenia rozhodnutia prvostupňového súdu (ako aj odvolacieho súdu) nehnuteľnosť, v ktorej sa nachádzal naturálny byt, užívaný navrhovateľmi 1/, 2/, už neexistovala, následkom čoho bolo tiež zastavené konanie o vypratanie časti nehnuteľnosti, vedené proti J. a E. K. ako odporcom, na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. PK – 24 C 231/04. Odstránením stavby, v ktorej sa pôvodne nachádzal naturálny byt, užívaný navrhovateľmi 1/, 2/, tak prestal existovať predmet vlastníctva odporcov 1/, 2/, a teda k nemu zaniklo aj ich vlastnícke právo. Súd prvého stupňa musel z uvedenej skutočnosti pri posudzovaní návrhu navrhovateľov vychádzať a nemohol inak rozhodnúť, než návrh navrhovateľov v tejto časti zamietnuť, keďže uplatňované právo na zabezpečenie primeraného náhradného bytu navrhovateľom malo byť viazané na zodpovedajúcu povinnosť odporcov ako vlastníkov nehnuteľnosti, v ktorej sa naturálny byt, užívaný navrhovateľmi, nachádzal. Právo na zabezpečenie bytovej náhrady

navrhovateľom 1/, 2/ po zániku stavby (predmetu vlastníctva odporcov) nebolo možné založiť na základe ust. § 3 ods. 1 Obč. zák., ktorého aplikácie sa navrhovatelia 1/, 2/ dovoľovali, z dôvodov, ako sú uvedené v texte vyššie.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia v sťažnosti uplatnili námietku porušenia základných práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 8 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

A. K námiatke porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovatelia uplatnenú námiatku porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru formulovali prostredníctvom argumentácie zameranej na viacero aspektov posudzovaného rozhodnutia. Ústavný súd preto jeho preskúmanie rozvrstvil do tomu zodpovedajúcich rovín.

1. Ústavný súd svoju prieskumnú právomoc zamerlal v prvom rade na námiatku sťažovateľov, ktorí vidia arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu okrem iného aj v jeho nedostatočnom odôvodnení, v ktorom sa podľa ich názoru krajský súd nevyšporiadal s niekoľkými nimi predstretými argumentmi relevantného charakteru.

Na tomto mieste je potrebné hneď v úvode poukázať na východiska rozhodovacej činnosti ústavného súdu, ktorými sa tento riadi pri posudzovaní námiatok tzv. arbitrárnosti rozhodnutí všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom pre ich rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (podobne aj II. ÚS 1/95). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ako aj jej korešpondujúca rozhodovacia činnosť ústavného súdu formuluje v rámci práva na spravodlivý proces požiadavku náležitého odôvodnenia rozhodnutia ako korelátu práva účastníka konania prednášať návrhy a argumenty, aby mu na ne bola

poskytnutá relevantná odpoveď. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie však automaticky neznamená povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Van de Hurk c. Holandsko z 19. apríla 1994). Garancie poskytované čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzujú konajúci súd poskytnúť špecifickú odpoveď na argumenty majúce rozhodujúci význam pre výsledok rozhodnutia (napr. rozhodnutia ESLP vo veci Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997 a vo veci Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). V tomto kontexte nebolo úlohou ústavného súdu skúmať, či na zásadné argumenty sťažovateľov bola zo strany krajského súdu poskytnutá vecne správna odpoveď, ale či nastolené otázky relevantného charakteru krajský súd zodpovedal, a ak áno, či odpoveď mala dostatočne vyčerpávajúci charakter. V okolnostiach danej veci treba zdôrazniť, že v prípade rozhodnutí súdov opravnej inštalácie si môže opravný súd osvojiť dôvody napadnutého rozhodnutia pod podmienkou, že napadnuté rozhodnutie skutočne preskúmal v intenciách dôvodov predostretých uplatneným opravným prostriedkom. Európsky súd pre ľudské práva v tomto smere judikoval: „Súd podčiarkuje, že pojem spravodlivý proces vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý odôvodnil svoje rozhodnutie stručne buď tak, že odkázal na dôvody nižšej inštalácie, alebo iným spôsobom, skutočne preskúmal rozhodujúce otázky, ktoré boli pred ním vznesené, a neuspokojil sa tým, že jednoducho prevzal závery nižšieho súdu“ (rozhodnutie ESLP vo veci Helle c. Fínsko z 19. decembra 1997).

1.1. Sťažovatelia v sťažnosti poukazujú na jeden zo svojich zásadných argumentov, na ktorý podľa ich názoru krajský súd nereflektoval, a síce na argumentáciu vyvracajúcu záver prvostupňového súdu o neexistencii ich nájomného vzťahu, ktorú opierajú o interpretáciu ustanovenia § 12 ods. 1 zákona o pracovnom pomere domovníckom.

Podľa znenia ustanovenia § 1 zákona o pracovnom pomere domovníckom pracovný pomer domovnícky vznikne zmluvou medzi vlastníkom domu alebo jeho zodpovedným zástupcom a osobou, ktorá sa zaviazá konať domovnícke práce. Osoba, ktorá sa zaviazala konať práce podľa § 4, dostane za to naturálny byt (§ 7) a odmenu (§ 9). Okresný súd vychádzajúc z označeného ustanovenia zákona jednoznačne kvalifikoval právny vzťah,

ktorý vznikol podpísaním zmluvy o dielo z 24. októbra 1964 ako pracovný pomer domovnícky regulovaný právnou úpravou obsiahnutou v zákone o pracovnom pomere domovníckom, ktorá poskytovala osobe vykonávajúcej domovnícke práce nárok na užívanie naturálneho bytu. Sťažovatelia ho považovali za právny titul, od ktorého odvodzovali svoje postavenie nájomcov bytu. Podľa ustanovenia § 11 citovaného zákona pracovný pomer domovnícky, dojednaný na určitý čas, zaniká uplynutím tohto času. Použitím tohto ustanovenia vyvodil okresný súd záver o tom, že pracovný pomer sťažovateľa zanikol uplynutím doby dojednanej v predmetnej zmluve, s čím okresný súd spojil aj zánik nároku na užívanie dotknutého naturálneho bytu. Sťažovatelia v podanom odvolaní poukázali na znenie ustanovenia § 12 ods. 1 citovaného zákona upravujúceho skončenie pracovného pomeru domovníckeho výpoveďou, podľa ktorého ak sa dohodne pracovný pomer domovnícky alebo ak sa v ňom pokračuje tak, že nie je jeho trvanie určené, môže sa zrušiť obidvoma stranami výpoveďou danou tri mesiace vopred ku koncu kalendárneho štvrtročia; ak bola dojednaná medzi stranami výpovedná lehota dlhšia než štvrtročná, platí táto dlhšia lehota pre obe strany. Na tomto mieste sťažovatelia výslovne argumentovali (strana 2 posledný odsek a strana 3 prvý až tretí odsek podaného odvolania), že aj keď citovaný zákon *expressis verbis* nešpecifikoval pojem pokračovania v pracovnom pomere domovníckom, analogický a systematický výklad označeného ustanovenia vedie k jednoznačnému záveru, že zákonodarca mal na mysli jedine pokračovanie v pracovnom pomere domovníckom po uplynutí určitej doby.

V intenciách judikatúry ESLP (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994) ústavný súd otázku, či krajský súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie v uvedenom kontexte, posúdil so zreteľom na okolnosti danej veci. Bolo úlohou ústavného súdu zistiť, či označená argumentácia sťažovateľov bola argumentáciou zásadnou, majúcou význam pre výsledok rozhodnutia prejednávanej veci sťažovateľov. Ústavný súd preto zameral svoju pozornosť na nadväzujúcu relevantnú právnu úpravu. Transformačné ustanovenie § 871 ods. 4 OZ, prijaté novelou – zákonom č. 509/1991 Zb. k 1. januáru 1993, osobné užívanie bytov slúžiacich na trvalé ubytovanie pracovníkov organizácií zmenilo na nájom služobného bytu, pokiaľ tieto byty spĺňali kritériá ustanovené zákonom pre služobné byty. Zákon č. 41/1964 Zb. o hospodárení s bytmi v znení neskorších predpisov zaradzoval výslovne do kategórie služobných bytov aj

domovnícke byty (§ 67 ods. 2). Rovnako chronologicky nasledujúca právna úprava zákona č. 189/1992 Zb. kvalifikovala byty domovnícke ako byty služobné [§ 1 ods. 2 písm. b)]. Právna úprava zákona č. 189/1992 Zb. situáciu, keď byt stratil charakter služobného bytu, pretože nájomca služobného bytu prestal vykonávať prácu, na ktorú bol nájom služobného bytu viazaný, regulovala tak, že pokiaľ zo strany prenajímateľa nedošlo do troch mesiacov k výpovedi nájmu, transformoval sa nájom služobného bytu na chránený nájom (§ 1 ods. 5 – účinný do 1. decembra 2001, k tomu pozri napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 67/2005).

Ústavný súd je teda toho názoru, že pokiaľ by nastolená argumentácia predstavujúca sťažovateľmi formulovanú interpretáciu ustanovenia § 12 ods. 1 zákona o pracovnom pomere domovníckom bola v prejednávanej veci konajúcim súdom zohľadnená ako správna, znamenala by pre sťažovateľov úspech v konaní. Ústavný súd preto považuje takto formulované argumentačné námietky sťažovateľov predstreté v podanom odvolaní za významné, vyžadujúce si poskytnutie náležitej súdnej odpovede. Z obsahu posudzovaného rozsudku však ústavný súd zistil, že krajský súd sa nastolenej argumentácii nevenoval a ani sa o nej dokonca vôbec v odôvodnení svojho rozhodnutia nezmienil.

1.2. V ďalšom bode odvolania sťažovatelia predstrelili podpornú argumentáciu smerujúcu k preukázaniu existencie nájomného vzťahu pre prípad, že by odvolacím súdom nebola uznaná nimi formulovaná prioritná interpretácia označeného ustanovenia § 12 ods. 1 zákona o pracovnom pomere domovníckom. Sťažovatelia boli toho názoru, že v takomto prípade treba akceptovať vznik nájomného vzťahu zmluvou uzavretou konkludentným spôsobom. Vychádzali pritom z právnej úpravy § 686 ods. 1 OZ, ktorá nepodmieňuje platnosť nájomnej zmluvy jej písomnou formou, poukazovali súčasne na konkludentné splnenie jednotlivých náležitostí nájomnej zmluvy požadovaných ustanoveniami § 685 a nasledujúcich OZ, pričom túto interpretáciu opierali aj o súvisiacu judikačnú prax (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 266/2007 a sp. zn. 3 Cdo 46/97).

Krajský súd sa v napadnutom rozsudku v danej otázke stotožnil so stanoviskom okresného súdu, a teda uzavretie nájomnej zmluvy konkludentnou formou neuznal. Takýto záver však krajský súd podporil iba stručným konštatovaním, že konkludentné uzatvorenie nájomného vzťahu nemožno vyvodiť len z konania právnych predchodcov odporcov, ktorí

„určovali či upravovali“ výšku úhrad za užívanie dotknutého bytu. Odôvodnenie, ktorým by na základe relevantnej skutkovej a právnej úvahy poskytol krajský súd náležité konfrontačné stanovisko vyvracajúce zásadné tvrdenia sťažovateľov, aj v tomto prípade absentovalo a krajský súd povinnosť náležitého zdôvodnenia svojho čiastkového právneho záveru nesplnil.

1.3. Sťažovatelia v podanom odvolaní vytýkali okresnému súdu aj nesprávnosť jeho právneho záveru o právnej irelevancii rozhodnutia okresného súdu prijatého v konaní o privolenie súdu k výpovedi z nájmu vedenom pod sp. zn. 5 C 783/00. Sťažovatelia považovali toto rozhodnutie za prekážku res iudicata potvrdzujúcu existenciu nájomného vzťahu v ich prípade. Okresný súd sa však s ich názorom nestotožnil a konštatoval, že označené rozhodnutie sa obmedzovalo iba na zistenie „*prípadného nedoplatku za užívanie bytu*“ a otázku existencie nájomného vzťahu vôbec neriešilo. Sťažovatelia v odvolaní argumentovali poukazom na početnú judikatúru všeobecných súdov podporujúcu správnosť ich právneho záveru, najmä na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 100/01 z 28. mája 2002 s analogickým aspektom, podľa ktorého „*Právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej (§ 159 ods. 3 O.s.p.) pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu (z rovnakého skutku). Je tomu tak preto, že právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie v sebe zahŕňa (či už výslovne alebo mlčky) kladné alebo záporné riešenie otázky (ne)existencie práva alebo právneho vzťahu, ktorá by mala byť riešená určovacou žalobou a vychádza teda z rovnakého skutkového základu ako žaloba určovacia.*“.

Ústavný súd zistil, že krajský súd vo vzťahu k predmetnej odvolacej námietke sformuloval vyjadrenie svojou podstatou totožné so stanoviskom okresného súdu, a síce že rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 5 C 783/00 z 15. mája 2002 existenciu nájomného vzťahu neriešilo, pretože sa zameralo iba na zistenie, či boli užívatelia bytu v omeškaní s platením úhrad za užívanie bytu.

Krajský súd sa teda obmedzil iba na prevzatie konštatačného právneho záveru prvostupňovej inštancie bez toho, aby preskúmal argumentačné námietky sťažovateľov vznesené k tejto otázke, ktoré sťažovatelia podložili súvisiacou judikatúrou. Požiadavku

spravodlivého procesu v podobe náležitej odpovede tak krajský súd nesplnil, a to navyše za okolností, keď sťažovatelia svoju obranu opierali o judikačnú prax podporujúcu ich právny záver. V tejto súvislosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd vyslovil názor, podľa ktorého ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). V posudzovanom prípade za uvedených okolností je teda nedostatok súdnej odpovede znásobený aj porušením princípu právnej istoty.

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach stabilne judikuje: „Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru“ (pozri napr. III. ÚS 402/08).

Keďže krajský súd v označených prípadoch k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentmi sťažovateľov buď vôbec nepristúpil (1.1. a 1.3.), alebo jeho odpoveď bola len formálna a argumentačne nedostačujúca (1.2.), ústavný súd dospel k záveru, že z dôvodu nedostatku odpovede, resp. odpovedí súdneho rozhodnutia v namietanom rozhodnutí došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. Jedna z odvolacích námietok sťažovateľov bola adresovaná aj smerom k súdom poskytnutému vylučovaciemu výkladu zohľadňujúcemu len doslovné znenie zákona, ktorý podľa názoru sťažovateľov vyústil do absurdného záveru odporujúceho požiadavke ústavne súladného výkladu práva.

Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je

zistovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu (III. ÚS 341/07).

Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôli (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.

V rámci svojej rozhodovacej činnosti tak ústavný súd zdôrazňuje požiadavku ústavne súladného výkladu, ktorý má vždy prioritné postavenie vyžadujúce, aby v prípadoch, keď uplatnenie štandardných metód výkladu poskytuje viaceré alternatívy výkladu, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných základných práv a slobôd (pozri napr. II. ÚS 148/06, III. ÚS 348/06, IV. ÚS 209/07 a I. ÚS 252/07).

Konajúce sudy právny záver o neexistencii nájomného vzťahu nad rámec doplnili interpretačnou úvahou, podstata ktorej smerovala k záveru, podľa ktorého zánik vlastníckeho práva odporcov v dôsledku zbúrania dotknutého objektu absolútne vylúčil možnosť priznania bytovej náhrady v prospech sťažovateľov, pretože sťažovateľmi

uplatňovaný nárok na jej priznanie musel byť zákonite viazaný na existenciu predmetu vlastníckeho práva.

Dôsledky takto prezentovanej interpretácie právnej úpravy bytových náhrad je potrebné ilustrovať prostredníctvom praktickej úvahy. Pokiaľ by teda vlastník bytu realizoval svoje vlastnícke právo v rozpore so zákonom poskytujúcim ochranu dobromyseľným „nájomcom“, a to tak, že by ignoroval konanie o riešení predbežnej otázky existencie nájomného vzťahu ako podmienky nároku na bytovú náhradu a ešte pred jeho skončením by dotknutý predmet vlastníctva zničil, v intenciách prezentovaného výkladu krajského súdu (i okresného súdu) by aj v prípade následného potvrdenia existencie nájomného pomeru bol nárok nájomcu na bytovú náhradu vylúčený.

Ústavný súd konštatuje, že takto formulovaný výklad krajského súdu zjavne signalizuje vytvorenie možnosti pre tzv. obchádzanie zákona umožňujúce zneužitie výkonu vlastníckeho práva zo strany prenajímateľa na úkor nájomcu a ako taký ho ústavný súd hodnotí ako výklad neakceptovateľný, odporujúci klauzule čl. 152 ods. 4 ústavy, majúci za následok porušenie procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich jednak z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Preto aj v rámci tohto posudzovaného hľadiska dospel ústavný súd k záveru o porušení základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva sťažovateľov zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

B. K námietke porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a k právu na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru

Účelom právnej úpravy bytových náhrad (v rámci ktorej je ako kritérium splnenia povinnosti zabezpečenia náhradného bytu stanovená podmienka primeranosti náhradného bytu) je okrem iného nepochybne aj zabezpečenie ochrany kvality života dotknutých subjektov. Dôsledkom arbitrárneho rozhodnutia v otázke bytovej náhrady je preto nepochybne zníženie kvality života nájomcu, ktorá je

obsahovou súčasťou sféry súkromného a rodinného života predstavujúceho nielen intímnu sféru človeka, ale aj vzťahy so svojím bližším a vonkajším svetom (obdobne I. ÚS 13/00). V súlade s účelom ochrany základného práva zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy judikatúra k právnej úprave inštitútu bytových náhrad preto podrobne vykladá otázku primeranosti náhradného bytu.

Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre zdôraznil, že niektoré články ústavy a medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách neukladajú štátu a jeho orgánom iba povinnosť zdržať sa zásahov do garantovaných základných (ľudských) práv a slobôd, ale k tomu môže pristúpiť aj ich pozitívny záväzok zabezpečiť účinný rešpekt k nim – prijatie pozitívnych opatrení, dokonca aj v oblasti vzťahov medzi jednotlivcami (napr. II. ÚS 8/96, II. ÚS 47/97, I. ÚS 4/02).

Ústavný súd taktiež zdôraznil, že orgány štátu sú povinné zabezpečiť efektívnu ochranu práv garantovaných ústavou a príslušnými medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách a že tejto ich povinnosti musí zodpovedať aj výklad a uplatňovanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 22/01, I. ÚS 4/02).

Keďže o otázke zákonnej povinnosti odporcov týkajúcej sa zabezpečenia bytovej náhrady a smerujúcej k naplneniu účelu označených ústavnoprávnych garancií konajúci súd rozhodol arbitrárne, v rovine pozitívneho záväzku poskytnúť sťažovateľom ochranu pred neoprávneným zásahom do ich práva na súkromie svoju úlohu nesplnil. Ústavný súd preto vyslovil, tak ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu, aj porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 8 dohovoru namietaným rozsudkom krajského súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd konštatoval porušenie označených základných práv sťažovateľov zaručených ústavou a práv sťažovateľov zaručených dohovorom, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, v zmysle § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Sťažovatelia v sťažnosti žiadajú aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 €, a to každému z nich, ktoré odôvodňujú tým, že „*utrpeľi zásahom prenajímateľov a súdov, ktoré neposkytli ochranu ich právu, zásah do veľmi citlivej časti ich života, do obydlia a súkromného života*“. Sťažovatelia poukazujú na to, že dotknutý byt užívali „*nepretržite po dobu 40 rokov, za byt poctivo platili úhrady s ním spojené a byt udržiavali vo výbornom stave*“. Naproti tomu odporcovia „*bez doručenia výpovede z nájmu, bez poskytnutia primeraného náhradného bytu či bez právoplatného rozhodnutia o vypratání nehnuteľnosti, najprv vyplli sťažovateľom kúrenie a následne aj plyn a elektrinu a týmto konaním im zabránili v užívaní bytu. Sťažovatelia sa museli, vzhľadom na svoj vek a poškodené zdravie presťahovať k dcére, pretože konaním vlastníkov bytu sa nimi užívaný byt stal neobývatelným. Museli sa uskromniť s jednou miestnosťou, v ktorej spia a zdržiavajú sa počas celého dňa. Sťažovatelia nemohli užívať svoj majetok, pretože v dome, do ktorého sa presťahovali, pre nábytok či iné veci v ich vlastníctve nebolo miesta*“. Odporcovia následne „*predmetný byt bez právoplatného povolenia súdu na vypratání nehnuteľnosti vypratali a majetok sťažovateľov bez ich vedomia uskladnili na mieste, ktoré im až dodatočne oznámili*“. Napokon odporcovia „*v rozpore s rozhodnutím mesta P. nehnuteľnosť na ... v P. a aj predmetný byt protizákonne zbúrali aj napriek tomu, že konanie týkajúce sa práv k predmetnej nehnuteľnosti nebolo skončené. Predmetné nezákonné konanie vlastníkov bytu okresný a ani krajský súd nepostihli povinnosťou zabezpečiť sťažovateľom náhradný byt, čo významne zasiahlo do práva sťažovateľov na ich súkromie a nepochybne aj ich ľudskú dôstojnosť*“.

Sťažovatelia poukazujú na to, že „*sú osoby staršieho veku, pričom sťažovateľ v I. rade je aj nevidiaci. Zmeny sa im v tomto veku prijímajú ťažšie a ťažšie sa*

prispôsobujú novým prostrediam.“ Uvádžajú, že nezákonným konaním odporcov utrpeli psychickú ujmu majúcu dopad na ich celkové zdravie, že majú pocity poníženia a sú toho názoru, že odporcovia svojim konaním absolútne potlačili ich dôstojnosť ako dobromyseľných nájomcov. Sťažovatelia zdôrazňujú, že postup konajúcich súdov, ktoré im za takýchto okolností neposkytli súdnu ochranu, u nich ešte viac opísaný stav zintenzívňuje. Požadované finančné zadost'učinenie preto sťažovatelia považujú za primerané.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa názoru ústavného súdu výrok rozhodnutia deklarujúci porušenie práv nemožno vzhľadom na okolnosti tohto prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, preto ústavný súd rozhodol o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia pre sťažovateľov.

Pri rozhodovaní otázky výšky priznaného finančného zadost'učinenia mal ústavný súd na zreteli skutočnosť, že ústavne nekonformný postup krajského súdu dosahujúci intenzitu hrubej svojvôle sa dotkol jednej z najosobnejších oblastí života sťažovateľov, predstavujúcej sociálnu istotu garantujúcu dôstojný život každého jednotlivca v civilizovanej spoločnosti.

Ústavný súd preto priznal sťažovateľom finančné zadost'učinenie v nimi požadovanej sume, teda vo výške 5 000 €, a to každému z nich, ktorá podľa jeho názoru zohľadňuje predmet a charakter posudzovaného konania, ako aj konkrétne okolnosti tohto prípadu a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľov.

Sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadajú, aby im ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom, pričom ich výšku bližšie nešpecifikujú.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľov vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2010 v konaní pred ústavným súdom sa určí ako 1/6 z výpočtového základu (t. j. zo sumy 721,40 €), čo predstavuje sumu 120,23 € a hodnota režijného paušálu sumu 7,21 €.

Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

Náhrada trov právneho zastúpenia vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľov, ako aj k podaniu sťažnosti preto po znížení predstavuje sumu 240,46 €.

K tomu bolo potrebné pripočítať štyrikrát režijný paušál, teda štyrikrát 7,21 €, čo predstavuje sumu 28,84 €. Ústavný súd sťažovateľom priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 269,30 €, pričom krajský súd je povinný zaplatiť ju na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2011